

dr hab. Krzysztof Kotuła
Instytut Językoznawstwa i Literaturoznawstwa
Wydział Filologiczny
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskie w Lublinie

Lublin, 18.06.2024

**Recenzja dorobku naukowego, dydaktycznego, organizacyjnego i popularyzatorskiego
dr Joanny Pitury w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora habilitowanego
nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo**

1. Sylwetka Habilitantki

a) informacje ogólne

Pani dr Joanna Pitura jest absolwentką Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, gdzie w roku 2000 otrzymała tytuł magistra filologii angielskiej. Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa uzyskała w roku 2015 na Uniwersytecie Warszawskim na podstawie rozprawy *Stress and occupational burnout in Polish teachers of English – an empirical study* napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Hanny Komorowskiej. Od roku 2015 zatrudniona jest na stanowisku asystenta, a następnie adiunkta w Instytucie Filologii Angielskiej Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Wcześniej była związana zawodowo między innymi ze Szkołą Wyższą Psychologii Społecznej w Warszawie, Uniwersytetem Warszawskim czy Instytutem Badań Edukacyjnych w Warszawie (w ramach umowy-zlecenia).

b) działalność naukowa

Z dołączonej do wniosku dokumentacji wynika, że na dorobek naukowy dr Joanny Pitury składa się jedna monografia (jest to zarazem publikacja zgłoszona jako oryginalne osiągnięcie będące podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego), 8 rozdziałów w tomach monograficznych (z tego 5 opublikowanych po uzyskaniu stopnia doktora), a także 26 artykułów w czasopiśmie specjalistycznych (z tego 17 opublikowanych po uzyskaniu stopnia doktora). Objętościowo nie jest więc to dorobek szczególnie obszerny, należy jednak odnotować, że kilka artykułów opublikowanych przez Habilitantkę w ostatnich latach ukazało się w prestiżowych

periodykach zagranicznych, takich jak *Computer Assisted Language Learning* czy *Innovation in Language Learning and Teaching*, za co otrzymała dwukrotnie nagrodę Rektora UKEN.

Jeżeli chodzi o dane naukometryczne, to według bazy Scopus, prace Habilitantki były cytowane 35 razy (bez autocytowań), a jej indeks h wynosi 4. Te same dane zaczerpnięte z bazy Google Scholar prezentują się następująco: indeks h=6, cytowania bez autocytowań – 108 (wg. danych podanych w wykazie osiągnięć). Są to w pełni zadawalające wskaźniki jak na osobę znajdującą się na tym etapie kariery naukowej. Należy przy tym zauważyć, że prace Autorki były cytowane w wielu prestiżowych periodykach o zasięgu globalnym, takich jak *British Journal of Educational Technology*, *Educational Research Review*, *Frontiers in Psychology*, *Innovation in Language Learning and Teaching*, *TESOL Quarterly* czy też *Computer Assisted Language Learning*.

W okresie po doktoracie dr Joanna Pitura prezentowała wyniki swoich badań na 19 konferencjach naukowych, z czego 3 referaty zostały wygłoszone na zagranicznych konferencjach międzynarodowych, 2 na konferencjach zorganizowanych online, pozostałe zaś w Polsce. Problematyka wystąpień konferencyjnych wpisuje się w kręgi tematyczne zbliżone do tych, jakie tworzą artykuły i monografia. Dr Pitura była także członkiem komitetu naukowego konferencji „Sustainable CALL, Attainable CALL” (Kraków 2023). Habilitantka nie jest członkiem kolegium redakcyjnego żadnego czasopisma, jednakże powierzono jej wykonanie 27 recenzji artykułów (dla czasopism *Computer Assisted Language Learning*, *Teaching English with Technology*, *ReCALL*, *English for Specific Purposes*, *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis*, *E-Mentor*, *Rocznik Historii Prasy Polskiej*) a także dwóch rozdziałów w monografiach. Była także współredaktorem naukowym monografii *CALL for Mobility* wydanej przez wydawnictwo Peter Lang. Jest członkiem czterech zagranicznych i jednego polskiego towarzystwa naukowego.

W punkcie wykazu osiągnięć naukowych odnoszącym się do uczestnictwa w pracach zespołów badawczych realizujących projekty finansowane w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych oraz pkt. 4.6 Autoreferatu, Habilitantka wskazuje na udział w dwóch badaniach zrealizowanych przez Pracownię Języków Obcych Instytutu Badań Edukacyjnych w Warszawie: *Badanie uczenia się i nauczania języków obcych w gimnazjum* oraz *Badanie umiejętności mówienia*. Brak jednak informacji o tym, w ramach jakiego konkursu zostało przyznane finansowanie wspomnianych projektów. W materiałach dostępnych w Internecie znaleźć można informację, że działalność Instytutu jest współfinansowana przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, ale niepodanie przez Habilitantkę dokładniejszych danych nie pozwala z całą pewnością stwierdzić, czy rzeczywiście uwzględnienie tych dwóch pozycji w tej części wykazu jest zasadne. Habilitantka uczestniczyła natomiast w dwóch innych projektach badawczych, *Bariery i*

udogodnienia w nauce języka obcego studenta ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE) na lektoracie języka obcego/drugiego na uczelni wyższej (2018-2019), zrealizowanym we współpracy z Uniwersytetem Ekonomicznym w Krakowie, którego to projektu była pomysłodawczynią i głównym koordynatorem, oraz Wirtualna wymiana dla edukacji włączającej dzieci z uszkodzeniami słuchu (2017-2018), zrealizowanym we współpracy ze Studencko-Doktoranckim Kołem Naukowym SNEC (o którym będzie jeszcze mowa w podpunkcie 1c niniejszej recenzji) oraz badaczkami z UAM w Poznaniu oraz University Cattolica del Sacro Cuore w Mediolanie.

Problematyka naukowa, którą Habilitantka porusza w swoich publikacjach, została przez nią przyporządkowana w Autoreferacie do czterech obszarów:

- rozwijanie umiejętności mówienia w J2 (5 publikacji)
- umiejętność pisania, w tym szczególnie pisania akademickiego w J2 (2 publikacje)
- kształcenie i rozwój zawodowy nauczycieli języka angielskiego (3 publikacje)
- metodologia badań naukowych (2 publikacje)

Jak więc widać, Habilitantka w swoich badaniach wykracza poza temat gamifikacji i interesuje się szerszym spektrum zagadnień niż te, które zostały poruszone w monografii zgłoszonej jako oryginalne osiągnięcie będące podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Widoczna powyżej lista nie jest jednak wyczerpująca, ponieważ zawiera jedynie 12 pozycji. 3 dodatkowe artykuły, opublikowane w periodyku *Języki Obce w Szkole*, zostały wymienione w punkcie 6.3 autoreferatu („Osiągnięcia popularyzujące naukę”). Nie wiadomo natomiast, dlaczego w autoreferacie nie zostały choćby pobieżnie omówione pozostałe publikacje Autorki, których wydruki i cyfrowe kopie zostały dołączone do wniosku. Ani słowem nie zostały wspomniane artykuły wieloautorskie poświęcone problematyce gamifikacji, takie jak *Action research on the application of technology assisted urban gaming in language education in a Polish upper secondary school*, opublikowany w piśmie *Computer Assisted Language Learning*, „*Creating a comic strip is very creative and thanks to it we learn and remember*” – student perceptions of a biology challenge in a gamified extracurricular CLIL project opublikowany w *Teaching English with Technology* czy wreszcie *Matematyka przydatna w życiu? O integracji przedmiotowo-językowej na zajęciach pozalekcyjnych w liceum*, który ukazał się w periodyku *Języki Obce w Szkole*. Być może Habilitantka wyszła z założenia, że ponieważ publikacje te odnoszą się do projektu *Hatters*, który został także opisany w monografii habilitacyjnej, nie są one warte wzmianki. Zawierają one jednak także ciekawe dane, których nie znajdziemy w książce i które uzupełniają obraz przeprowadzonych przez Autorkę projektów.

Tematyka poruszana przez Habilitantkę w jej publikacjach ukazuje, że choć jej uwaga jako badaczki skupia się przede wszystkim na gamifikacji, również i inne zagadnienia w obrębie obszaru

nauczania języków obcych wspomaganego komputerowo nie są jej obce. Widać zarazem bardzo silne powiązanie jej rozważań teoretycznych z praktyką szkolną i akademicką. Artykuły Habilitantki relacjonują wyniki badań przeprowadzonych zarówno w szkołach, we współpracy z nauczycielami (co ciekawe, różnych przedmiotów, nie tylko języka angielskiego), jak i w kontekście uniwersyteckim (zob. np. artykuły *Research-based Teaching and Transformative Learning to Promote Quality Teacher Education* czy *Tools for Scaffolding the Development of L2 Speaking in English-medium Higher Education: Lessons from Poland and Australia*). Ich konkluzje nieraz zawierają cenne wskazówki odnoszące się do tego, w jaki sposób można zmodyfikować lub ulepszyć praktykę dydaktyczną. Autorka publikowała także prace, które mogą wydatnie ułatwić pracę cyfrowego nauczyciela języków obcych poprzez wskazanie całej palety narzędzi mogących go wspomóc w pracy dydaktycznej (np. *Digital Note-Taking for Writing*), a także artykuły z zakresu metodologii badań glottodydaktycznych (*Using the e-questionnaire in qualitative applied linguistics research*). Wszystko to ukazuje ją jako badaczkę poszukującą wciąż nowych wyzwań. Podsumowując ten zakres oceny, dorobek naukowo-badawczy dr Joanny Pitury powiązany z dyscypliną językoznawstwo uznaję za zadawalający w wymiarze ilościowym oraz jakościowym. Dynamika przyrostu tego dorobku, oraz fakt, że prace Habilitantki coraz częściej ukazują się drukiem w renomowanych periodykach o zasięgu międzynarodowym, pozwalają spodziewać się jej dalszego rozwoju naukowego w przyszłości.

c) *działalność dydaktyczna, organizacyjna i popularyzatorska*

Istotną część działalności Habilitantki stanowi różnorodna działalność o charakterze dydaktycznym, organizacyjnym i popularyzatorskim. Jeszcze w czasie studiów licencjackich podjęła pracę w dwóch szkołach podstawowych w charakterze nauczyciela języka angielskiego. Karierę nauczyciela kontynuowała w prywatnej szkole językowej Archibald w Warszawie, a następnie, w ramach lektoratów, na Uniwersytecie Warszawskim (Instytut Lingwistyki Stosowanej), w Szkole Wyższej Psychologii Społecznej w Warszawie oraz w Olympus Szkole Wyższej. Od roku 2015, kiedy Habilitantka znalazła zatrudnienie w Uniwersytecie KEN w Krakowie, prowadzi zajęcia zarówno z zakresu praktycznej nauki języka angielskiego, jak i całą paletę zajęć przygotowujących przyszłych nauczycieli do zawodu, takich jak Dydaktyka przedmiotowa, Planowanie i ewaluacja kursów językowych online i offline czy Różnice indywidualne w uczeniu się języka obcego online i offline. Na podkreślenie zasługuje także fakt prowadzenia wykładów gościnnych na uczelniach zagranicznych: Åbo Akademi University, (Turku, Finlandia – 2019), Dublin City University (Irlandia, 2017) oraz Instituto Politécnico de Viana do Castelo (Portugalia, 2019). Habilitantka wypromowała sześciu licencjatów i trzydziestu trzech magistrów. Pełniła też funkcję promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim p. Anny Szuchalskiej (rozprawa *Cechy osobowości ucznia*

a tworzenie wypowiedzi pisemnej w języku angielskim (na przykładzie uczniów klasy maturalnej), której promotorem była dr hab. Marzanna Karolczuk, prof. UwB, obroniona na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu w Białymstoku w lipcu 2023).

Do osiągnięć organizacyjnych Habilitantki zaliczyć można między innymi pracę w komisji certyfikacyjnej Uniwersytetu Warszawskiego oraz pełnienie funkcji członka Rady Instytutu Neofilologii Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie (2017-2020), a od roku 2020 członka Rady Instytutu Filologii Angielskiej tegoż Uniwersytetu. Bezwzględnie najważniejszym dokonaniem dr Pitury w tym obszarze jest jednak pełnienie funkcji opiekuna naukowego studencko-doktoranckiego koła naukowego SNEC działającego od roku 2016 przy Instytucie Filologii Angielskiej Uniwersytetu KEN. Zadania, które realizuje SNEC są wielowymiarowe: organizacja spotkań dla nauczycieli i studentów specjalności nauczycielskiej zorientowane wokół zagadnienia implementacji nowych technologii w klasie języka obcego (*Cyfrowe Czwartki* – inicjatywa dobrze mi znana, ponieważ kilkakrotnie miałem w jej ramach przyjemność występować w roli prelegenta), przeprowadzanie szkoleń i warsztatów ukazujących, w jaki sposób nowe technologie mogą wzbogacić i uatrakcyjnić pracę nauczyciela języków obcych, publikacja na portalu Facebook wpisów prezentujących różnorodne narzędzia cyfrowe, itd. Wystarczy przejrzeć bogactwo materiałów dostępnych na platformie Facebook koła (www.facebook.com/kolonaukowesnec), by docenić ogrom pracy włożony w realizację i publikację materiałów, które są bezcenną pomocą dla każdego dydaktyka. Habilitantka była także inicjatorką i moderatorką projektów edukacyjno-naukowych, realizowanych w ramach wspomnianego koła naukowego we współpracy z instytucjami polskimi i zagranicznymi, których celem było wsparcie rozwoju kompetencji zawodowych studentów filologii angielskiej – przyszłych nauczycieli języka angielskiego. Oprócz tego, dr Pitura aktywnie angażuje się w przygotowanie konferencji organizowanych przez UKEN pełniąc funkcję sekretarza (2 konferencje – *CALL for Background* (2019) i *UniCollaboration* (2018)) i członka komitetu organizacyjnego (konferencja *CALL for Mobility* (2016)).

Działalność tą uzupełnia aktywność popularyzatorska Habilitantki: seria publikacji opublikowanych w czasopiśmie *Języki Obce w Szkole*, w których Autorka stara się przybliżyć nauczycielom tematykę implementacji nowych technologii w procesie glottodydaktycznym, a także liczne wystąpienia popularyzujące wiedzę w zakresie glottodydaktyki oraz warsztaty dla nauczycieli. Podsumowując tę część recenzji należy podkreślić, że dr Joanna Pitura posiada rozległe doświadczenie dydaktyczne oraz na liczne sposoby popularyzuje wśród nauczycieli języków obcych wiedzę odnoszącą się do wykorzystania nowych technologii w glottodydaktyce.

d) *współpraca międzyuczelniana i międzynarodowa*

W tym podpunkcie należy uwzględnić dwa odrębne obszary aktywności Habilitantki. Po pierwsze, informacje odnoszące się do wykazywania się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej, wykazane w punkcie 5. autoreferatu. Po drugie, współpracę międzyuczelnianą i międzynarodową realizowaną w ramach aktywności w jednostce macierzystej zatrudniającej Habilitantkę (tzn. na Uniwersytecie KEN).

Co się tyczy tego pierwszego punktu, Habilitantka wskazuje głównie na swoją aktywność realizowaną przed rokiem 2015, czyli datą zatrudnienia w Uniwersytecie KEN w Krakowie. Przez cztery lata (2010-2014), w czasie trwania swoich studiów doktoranckich, dr Pitura tworzyła publikacje naukowe, oraz uczestniczyła w krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych będąc osobą afiliowaną przy Uniwersytecie Warszawskim. Z kolei w latach 2014-2015 była zatrudniona w Pracowni Języków Obcych Instytutu Badań Edukacyjnych, w której realizowała projekty badawcze i wdrożeniowe sfokalizowane na procesie uczenia się i nauczania języków obcych w gimnazjum. Dzięki tej aktywności, realizowanej w więcej niż jednej instytucji naukowej, spełniony został jeden z warunków formalnych starania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Co się natomiast tyczy punktu drugiego, przywołać należy tutaj raz jeszcze projekty wspomniane w podpunkcie 1b, realizowane we współpracy z Uniwersytetem Ekonomicznym w Krakowie, UAM w Poznaniu oraz University Cattolica del Sacro Cuore w Mediolanie. Wskutek tej współpracy i dzięki innym swoim działaniom, dr Joanna Pitura jest obecnie rozpoznawalną wśród polskich glottodydaktyków badaczką, kojarzoną z wykorzystaniem nowych technologii w nauczaniu języków obcych.

2. Ocena monografii wskazanej jako osiągnięcie naukowe w rozumieniu ustawy, uzasadniające wszczęcie postępowania habilitacyjnego

Wskazana przez Habilitantkę jako osiągnięcie naukowe będące podstawą w postępowaniu habilitacyjnym monografia nosi tytuł *Gamification for engagement with language learning tasks* (Kraków 2022, ISBN 978-83-8084-825-2). Książka ukazała się nakładem Wydawnictwa Naukowego Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, znajdującego się pod numerem 60600 na liście akredytowanych wydawnictw naukowych sporządzonej przez Ministerstwo Edukacji i Nauki, przez co został spełniony kolejny z warunków formalnych starania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

a) tematyka monografii i jej istotność dla językoznawstwa stosowanego (glottodydaktyki)

Monografia poświęcona jest zagadnieniu wykorzystania potencjału gamifikacji w nauczaniu języków obcych. Gamifikacja, rozumiana jako wykorzystanie elementów projektowania gier w kontekście innym niż gra (tutaj w kontekście edukacyjnym) nie jest przez Autorkę postrzegana jako narzędzie służące zaledwie do prostego uatrakcyjnienia zajęć poprzez wprowadzenie kilku elementów wyzwalających pozytywne reakcje uczniów, lecz złożony zestaw działań pozwalający na istotne przebudowanie kluczowych komponentów procesu dydaktycznego i w konsekwencji zwiększenie zaangażowania uczniów w wymiarze poznawczym, emocjonalnym, jak i behawioralnym. Wciąż jest to obszar badań wymagający badań, w szczególności takich, które z jednej strony poszerzą naszą wiedzę na temat gamifikacji i jej uwarunkowań, po drugie pozwolą (także praktykom) na zrozumienie, jakie warunki są konieczne dla skutecznej implementacji tejże w procesie glottodydaktycznym. Z tych właśnie powodów podjęta przez Habilitantkę próba uporządkowania zagadnienia, zaproponowania modelu zgamifikowanego nauczania języków obcych oraz przeprowadzenia badania mającego w zamierzeniu ukazać uwarunkowania, jakim podlega to zjawisko, należy ocenić wysoko.

b) struktura monografii

Licząca 254 strony całość składa się ze wstępu, sześciu rozdziałów, konkluzji, bibliografii oraz szeregu załączników, jak i streszczenia w języku polskim. Bogata bibliografia zawiera pozycje w języku angielskim i polskim, w większości bardzo aktualne, aczkolwiek występuje tutaj także pewna ilość starszych źródeł, fundamentalnych dla zrozumienia diskutowanych w monografii zagadnień (np. Rixon 1981).

Część teoretyczna (rozdziały 1-3) poświęcona jest przeglądowi literatury teoretycznej i empirycznej i omówieniu następujących zagadnień: konceptu zaangażowania (rozdział 1), problematyki zintegrowanego kształcenia przedmiotowo-językowego (ang. CLIL) jak i nauczania metodą projektu (ang. PBL) (rozdział 2); wreszcie pojęcia gamifikacji i zgamifikowanego nauczania i uczenia się języków obcych (rozdział 3). Ta część książki ma za zadanie dostarczyć podbudowy teoretycznej rozważaniom zawartym w dalszych częściach monografii. Co ważne, Autorka nie ogranicza się jedynie do prostego przeglądu literatury, krytycznie odnosząc się do koncepcji zaproponowanych przez innych badaczy, np. w podrozdziale 3.7 proponując własną wersję modelu zgamifikowanego nauczania języków obcych. Trzy kolejne rozdziały monografii (4-6) poświęcone zostały zaprezentowaniu przeprowadzonego przez Autorkę badania, w którym została podjęta próba ustalenia, czy wprowadzenie do toku nauczania zgamifikowanych zadań wpływa na poziom

zaangażowania behawioralnego, emocjonalnego i poznawczego uczniów. W rozdziale 4 został szczegółowo opisany przebieg badania, przedstawiony problem badawczy oraz seria pytań badawczych, a także opisana została charakterystyka zastosowanego podejścia jakościowego do analizy uzyskanych w toku badania danych. W rozdziale piątym zaprezentowane zostały wyniki badania odnoszące się do postaw uczniów odnośnie gamifikacji, poziomu ich zaangażowania w realizowane działania oraz postrzeganych przez uczniów efektów uczenia się. W ostatnim, szóstym rozdziale, uzyskane przez Autorkę wyniki zostały omówione i poddane interpretacji.

Publikacja jest starannie zredagowana, napisana wysoce poprawną angielszczyzną, zawiera tabele, schematy i niezbędny materiał ilustracyjny pozwalający na uchwycenie charakterystyki omawianych zagadnień.

c) część teoretyczna monografii

Część teoretyczna monografii składa się z trzech rozdziałów. W rozdziale pierwszym (s. 19-43) Habilitantka podejmuje się próby uporządkowania aktualnego stanu wiedzy na temat konceptu zaangażowania. Autorka podkreśla, że konstrukt ten należy postrzegać wielowymiarowo, bardzo drobiazgowo opisując różne ujęcia problemu zaangażowania w literaturze przedmiotu. Stawia także zasadnicze pytania odnośnie tego jakie czynniki (np. postawa nauczyciela oraz innych uczniów) determinują poziom odczuwanego przez uczących się zaangażowania. W rozdziale drugim (str. 45-73), Autorka koncentruje się na metodach CLIL (Content and Language Integrated Learning) i PBL (Project-Based Language Learning), omawiając dokładnie charakterystyki każdej z nich oraz dokonując przeglądu problematyki związanej z implementacją wspomnianych filozofii nauczania w procesie glottodydaktycznym. Wreszcie w rozdziale trzecim (str. 74-111), Habilitantka zajmuje się pojęciem gamifikacji. W pierwszej kolejności dokonuje przeglądu literatury odnoszącej się do tego konceptu zarówno w kontekście nauczania języków obcych jak i pozaedukacyjnym, słusznie podkreślając, że jest to zjawisko mogące być definiowane na wiele różnych sposobów. Habilitantka podejmuje także próbę uporządkowania problematyki poprzez zaproponowanie modelu zgamifikowanego nauczania języka obcego, w którym uwzględnione są wszystkie jej zdaniem istotne elementy, takie jak zadania, procesy samosystemowe, czy też zaangażowanie uczącego się. W szczególności nacisk położony jest tutaj na istotność tego ostatniego czynnika, który jest postrzegany jako kluczowa zmienna determinująca sukces zaplanowanych przez nauczyciela działań pedagogicznych. Trzeba zauważyć, że Habilitantka sprawnie porusza się w obrębie dyskutowanych zagadnień, a jej wywód jest klarowny i spójny.

d) część badawcza monografii

Rozdziały 4-6 (str. 112-184) zostały poświęcone prezentacji przeprowadzonego przez Habilitantkę badania i ich wyników. Badanie zostało zrealizowane w roku szkolnym 2016/2017 na grupie polskich licealistów, którzy opanowali język angielski na poziomie A2-B2. Uczniowie mieli całą paletę projektów do wyboru – od takich, które w swoim założeniu koncentrowały się na naukach ścisłych aż po humanistyczne; ich wspólny mianownikiem była konieczność użycia w toku ich realizacji języka angielskiego. Składową o kluczowym znaczeniu były komponenty gamifikacyjne – w tym przypadku cała gama elementów mających zwiększyć zaangażowanie uczniów w wymiarze emocjonalnym, poznawczym i behawioralnym. Na początku w projekcie brało udział 25 uczniów, ostatecznie jednak ukończyło go jedynie 15 osób. Z informacji zawartych na str. 122-123 monografii wynika, że to nauczyciele poszczególnych przedmiotów mieli za zadanie zaplanować każdy projekt, a Habilitantka pełniła rolę koordynatora. Poszczególni nauczyciele otrzymali precyzyjny zestaw wytycznych, które miały im pomóc w efektywnym planowaniu projektu. Założenia projektu *Hatters* były ambitne. W rozdziale 4.3 monografii, w którym Autorka określa cele działań realizowanych przez nią i współpracujących z nią dydaktyków, wymieniony zostaje rozwój umiejętności językowych uczniów, a także rozwój ich kompetencji cyfrowych, społecznych, interkulturowych, jak również umiejętności uczenia się. Przedstawione w monografii badanie koncentruje się jednak na dwóch podstawowych zagadnieniach: ocenie użytych technik gamifikacyjnych przez uczących się oraz badaniu poziomu ich zaangażowania.

Podstawowym narzędziem badawczym była ankieta; dodatkowo poddano analizie posty udostępnione przez uczniów na blogu projektu. W oparciu o analizę uzyskanych danych, Autorka zauważa, że uczestnicy badania na ogół pozytywnie odnieśli się do wykorzystania gamifikacji w kontekście edukacyjnym. Przede wszystkim docenili aktywizującą i motywującą formę uczenia się pozwalającą im rozwijać kreatywność i autonomię. Pozytywnie została także oceniona komunikacja z nauczycielami i Autorką badania, jak i fakt użycia nowych technologii. Pozostałe elementy projektów budziły z kolei mieszane uczucia uczestników – na przykład na str. 165 przytoczona zostaje wypowiedź jednego z nich, który skarży się na fakt, że samodzielnie musiał wykonać większość pracy, co może sugerować, że w niektórych przypadkach współpraca nie układała się do końca pomyślnie (lub nie była dostatecznie monitorowana). Co się tyczy zaangażowania uczniów, Autorka podkreśla przeważająco pozytywne odczucia uczących się w wymiarze emocjonalnym (odczuwanie radości, zainteresowania i przyjemności), poznawczym (ciekawość, chęć udziału w programie) i behawioralnym (wytrwałość, koncentracja na osiągnięciu zamierzonego celu). Obraz ten nie jest jednak do końca pozytywny: niektórzy uczniowie odczuwali zniechęcenie i wysoki poziom stresu. Jest rzeczą godną pochwały, że Habilitantka dostrzega

złożoność dyskutowanej problematyki i nie widzi w gamifikacji uniwersalnego panaceum na wszystkie problemy zinstytucjonalizowanego nauczania języków obcych.

Konkluzje badania należy uznać za interesujące; można jednakże sformułować pewne zastrzeżenia co do sposobu przeprowadzenia eksperymentu. Po pierwsze, czytelnik nie wie, jaki dokładnie kształt przybrało ostatecznie zastosowane narzędzie badawcze i jak przebiegało jego projektowanie i testowanie. Na stronach 146-148 monografii Habilitantka dokonuje wprawdzie opisu itemów, które zawierała użyta ankieta, ale faksymile tejsze powinno być zostać zamieszone w jednym z aneksów książki, tak, by nie było konieczne domyślanie się z przedstawionego opisu jak ona dokładnie wyglądała. Jest to tym istotniejsze, że wiele czynników, takich jak wielkość czcionki, rozmieszczenie elementów graficznych na stronie, itd., ma kapitalny wpływ na percepcję użytego narzędzia. Po drugie, nie wiadomo, jakie powody stały za niektórymi wyborami metodologicznymi: niektórym stwierdzeniom przypisano skalę 1-5, innym 1-10, nie wiadomo, czy etykiety zostały przypisane tylko skrajnym pozycjom skali, czy też wszystkim, itd. Książka nie zawiera też informacji o tym, czy zostało przeprowadzone badanie pilotażowe.

Spośród wszystkich osób biorących udział w projektach opisywanych w książce, tylko 15 dostarczyło wypełnione ankiety. Nie pozwoliło to na zastosowanie statystycznych metod analizy uzyskanych danych. Autorka wprawdzie stwierdza na str. 149, że uzyskane wyniki mają wartość jedynie informacyjną, a nie generalizującą, ale nie jest to argument w pełni przekonujący. Badanie – w szczególności o takiej skali, która uzasadnia prezentację jego wyników w formie książkowej – powinno być zostać zaprojektowane i przeprowadzone w taki sposób, by właśnie móc dostarczyć danych pozwalających dokonać generalizacji, tzn. zaprezentować czytelnikom wyniki, które z odpowiednio dużym prawdopodobieństwem mogą zostać odniesione do szerszego wycinka populacji (tutaj: nastolatków uczących się języka obcego w warunkach instytucjonalnych). Dlatego też istotność niektórych obserwacji – choćby tej, która odnosi się do zróżnicowania poziomu zaangażowania uczestników w zależności od płci (str. 175) – pozostaje dyskusyjna. Trochę także szkoda, że wpływ udziału w projekcie na przyrost wiedzy/kompetencji językowych uczniów nie został przebadany w sposób systematyczny, a ograniczono się jedynie do poproszenia uczestników badania o dokonanie subiektywnej samooceny tego aspektu. W rezultacie otrzymujemy obraz zjawiska, który nie do końca może zostać uznany za wiarygodne odzwierciedlenie tego, w jakim stopniu techniki gamifikacyjne mogą być przydatne w nauczaniu języków obcych.

Nie oznacza to, że badanie nie przynosi ciekawych rezultatów: przegląd udzielonych przez respondentów odpowiedzi na pytania otwarte pozwala na uchwycenie zróżnicowanych percepcji gamifikacji uczących się języków obcych. Autorce udaje się poczynić wiele interesujących

obserwacji odnośnie tego, jak projekty inkorporujące elementy grywalizacji mogą być postrzegane przez uczących się języka obcego w różnych wymiarach: pracy zespołowej, budowania relacji z innymi uczącymi się, rozwijania umiejętności językowych i pozajęzykowych – takich jak choćby umiejętność rozwiązywania problemów pojawiających się w toku realizacji wielotygodniowych projektów. Należy również szczególnie docenić wysiłek włożony w opracowanie projektów o tak dużej skali, obejmujących nauczanie wielu przedmiotów i zawierających całą gamę elementów grywalizacyjnych. Jest to z całą pewnością istotna próba przełamania ograniczeń i uwarunkowań typowych dla nauczania języków obcych w polskiej szkole. Bardzo istotne jest także zakorzenienie projektu w najnowszych teoriach glottodydaktycznych, a także rozważne i przemyślane zastosowanie nowych technologii, których użycie nie jest celem samym w sobie, ale sposobem na poszerzenie możliwej palety działań uczestników projektu i jego koordynatorów, umożliwiając choćby efektywną komunikację w obrębie poszczególnych grup. To właśnie te elementy wydają mi się szczególnie ciekawe i cenne.

Struktura pracy jest przejrzysta; należy docenić klarowne wprowadzenia do poszczególnych rozdziałów i sekcji. Wraz z podsumowaniami, ukazują one eksplicytnie tok myślowy Autorki i powiązania logiczne kolejnych części pracy, ukierunkowując lekturę i ułatwiając orientację w monografii. Z wymienionych powyżej powodów można stwierdzić, że pomimo wspomnianych powyżej mankamentów, rozprawa przedłożona do oceny przez dr Joannę Piturę stanowi istotny wkład w językoznawstwo stosowane (glottodydaktykę).

3. Konkluzja

Po zapoznaniu się z dorobkiem naukowym, a w szczególności ze wskazaną jako osiągnięcie habilitacyjne monografią *Gamification for engagement with language learning tasks*, stwierdzam, że dr Joanna Pitura spełnia ustawowe wymagania awansowe. Rozprawa stanowi istotny wkład w reprezentowaną przez Habilitantkę dyscyplinę naukową (językoznawstwo). Jako zadawalające oceniam również pozostałe dokonania naukowo-badawcze Habilitantki, jak i jej osiągnięcia z zakresu działalności dydaktycznej, organizatorskiej i popularyzatorskiej. Biorąc te fakty pod uwagę stwierdzam, że Habilitantka spełnia wszystkie wymogi zawarte w art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 (Dz.U. z 2021 roku, poz. 478, z późn. zm.) i **wyrażam pozytywną opinię w sprawie nadania dr Joannie Piturze stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo.**

